

રાજનગરની રમણી.

લેખક અને પ્રકાશક,

મયારામ પ્રાણજીવન જોશી.

મુ. કરાળા, લાયા-કુંડાવાવ—કાઠિયાવાડ.

(સત્તર હજાર કર્તાને સ્વાધીન છે.)

આવૃત્તિ ૧ લી.

પ્રત ૨૦૦૦

હોમલ એક આનો.

પોતાની કોપીસાઈટ સંગ્રહ

જે માતા પિતાઓ પોતાની પુત્રીને કસાઈની રીતે કક્ત પેસાના

હૃદયથી વૃદ્ધ, અપંગ, અજ્ઞાન, મુર્ખ વિગેરે વિશેષણુ યુક્ત

પોતાની પુત્રીને માટે યોગ્ય નહિ તેવા પતિને હાથે

નિર્દય રીતે વેચે છે, તેવા મહાભાંસના અહારી, રૌરૌ

નકેના વારસીઓ કે જે તે અજ્ઞાન બાળકીના

પોતાને માબાપ કે વાલી કહેવડાવે છે, તેવાઓને

તથા તેમાં મદદરૂપ થનારા અને તેવી રીતે

વિક્રયથી કન્યા લેનારા નરપિશાચ્યોને

એવા હૃદયથી આ નહાનકડું પુસ્તક

હું અર્પણ કરું છું કે, તેઓ આ

પુસ્તક વાંચી તેવા પિશાચીકૃત્યો

કરતા અટકી બીચારી

અજ્ઞાન બાળાની જીંદગી

ધૂળ કરતા અટકે.

લેખક.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૮-૨૬ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૨૧૦૦૦૧૦૧૨૦૧ ૨૫૯૧

વિષય ૪ : ૪

રાજનગરની રમણી.

૧

રાજનગરની રમણી ચાલી ખારા પતિને પરણાવ.
 ખારા પતિને પરણાવા હા, ખારા પતિને પરણાવા. રાજનગર૦ ૧
 શોક બે શોક ઉભી કરવા બહુ વંશ વેલો વળી વીસ્તરવા.
 મળી છાજ્યું વળી કુટવા, ભરથારનું મન હિત ધરવા. રાજનગર૦ ૨
 મીલકતનો વારસ કરવા, પીત્રાઇના હાથ નહિ પડવા,
 નાની નવોઢા વહુ પરણાવી, બાળ અંદગી ધુળ કરવા. રાજનગર૦ ૩
 પૈસાનું પાણી કરવા વળી નૈતિક બળ બધું સંહરવા,
 પરણુ શંકર વેલો કરીને પતિ દૂળને હલકું કરવા. રાજનગર૦ ૪

૨

દિન દિવ્ય દિવસનો એક, રાતે રમણી કરે છે વિવેક;
 તમે ડોસાને હું થઇ ડોસી, ગઇ ઉમ્મર આપણી પોંચી. ૧
 નહિ સંતતિ થઇ જરાય. રહ્યા નિર્વંશ નામ સદાય;
 મને એ નથી વહાલા ગમતું, બાળ વિણુ ના દુઃખ મુજ સમતું. ૨
 આ સંપત્તિ કોણુ ભોગવશે ? વીણુ વારસે સધળું રઝળશે;
 લડશે પિત્રાઇ, કારટે જશે બધું બારિષ્ટરો ખાઈ જશે. ૩
 ધુળ ધાણીને થાશે વાપાણી, વાંઝીઆના માલની એ ધાણી
 કેશે લોકને ગાળો જણશે, લોભીલાલનું ધન રઝળશે. ૪

હું તો પરણ્યો હતો તુંને બહાલી, નથી કાપી કંઈ ઓછી કમાણી;
 સેવ્યા દેવને દેવી અનેક, ખરચું દ્રવ્ય પણ રાખી વિવેક. ૧
 નહિ સંતતી ભાગ્યમાં ભાળી, તેથી બેઠો છું હું મનવાળી,
 થયાં આપણે બંને વૃદ્ધ, ભગ્ને ભાવથી શ્રી પ્રભુ સદ્ધ. ૨
 હવે નથી કંઈ કરવા વિચાર, કરો પ્રભુમય શુદ્ધ વિચાર;
 દીયે મોક્ષ તારું એ દાર, જેથી ઉતરીએ ભવ પાર. ૩
 ધન કામ્યો છું ઢગલા બંધ, તેથી રાખો તે સાથે સંબંધ;
 ગેર પાઈ ના ખરચો એક, જોતું વાપરો રાખી વિવેક. ૪

બહાલા વાત સુણો એક મારી, તમે પરણોને બાળ કુંવારી;
 તેને સંતતી થાશે મારી, પડે ઉમેદો પાર મારી. ૧
 મને હોંશ રહી બાળ કેરી, પ્રભુ પુરી પાડે બીજ ફેરી;
 પરંતુ પતિ બાળ રમાડી, લઉં આનંદ તેને જમાડી. ૨
 મારી આવશે જે કોઈ શોક, તેથી રાખીશ ના હું રોશ;
 કહોતો સ્વામીજી હું શોધી લાવું. રૂડા મીત તમેને ગાઉં. ૩
 મારા પતિનો જય છે વંશ, નથી રહેતો પાછળ વંશ;
 તેથી દુઃખ લાગે ધણું નાશ, માટે લગ્ન કરો ફરી નાથ. ૪

થયો વૃદ્ધ હું કાચના ચાલે, પડી કળચલીઓજ કપાળે;
 મટી કાળા થયા ધોળા ફેશ, વળી વરવો થયો સહુ વેશ. ૧
 મારા ભત્રીજા છે ભડગીર, તેને માનીશ પુત્ર સમીર;

લટે વટે તોયે મારા તેહ, તેનો કાકા હું નિઃસંદેહ. ૨
 વરવો મારગ નહિ તું બતાવ, નથી પરણવું બીજી વાર;
 તેનું પરિણામ છે નહિ સાફ, તેનું પરિણામ બણો નકાફ. ૩
 જોયા દાખલા છે મેં અનેક, સુખી સંસાર ના થયો એક.
 બુદ્ધો મરેને યૌરી રાંડે. એતો બીજાનું જન્મ ઘર માંડે. ૪

નથી શોભતું નાથ આ તમને, નથી ગમતી વાત એ અમને
 હશે કુળહીણુ જો કાષ્ટ નારી, તેજ નીવડી હશે નકારી. ૧
 હું તો લાવીશ શોધીને સારી, પ્રેમે પરણોને બાળ કુંવારી;
 થાશે સંતતી રહેશે સૌભાગ્ય, બધું નાશી જશેજ અભાગ્ય. ૨
 માટે જ્ઞાનની ગોષ્ઠિ ના કરતા, મારો વિચાર નહિજ ફેરવતા;
 તમે જ્ઞાન ક્યાંથી લીધું આવું, નહોતું દેશમાં મેં ક્યાંમ ભાળ્યું. ૩
 આહીંની રૂઢી તો છે મેં ભાળી, કરે બે ચાર આઠેક નારી;
 હોય દાંત નહિ એક મુખમાં, પ્રચ્છે લગ્ન હોયે ભલે દુઃખમાં. ૪
 શીર ઘોળા થયા હોય કેશ, કરે લગ્નની પ્રચ્છા લમેશ;
 પોતા પાસે હોયે નહિ પાઈ, પણ લગ્નની પ્રચ્છા સદાય. ૫
 ભલે ખેતર વેતન વેચે, પણ લગ્નના પાટલે બેસે;
 કરે મોકરી નાના પગારે, પણ નારીનો નેહ અંભારે. ૬
 ભલે અષ્ટ મંગલ કાષ્ટ લાવે, તેને ખુશીથી ઘેર પધરાવે;
 નારી નારી કંખે નર સહુ, તમે સાધુ થયા શું કહું ? ૭
 આ તો ગમતું નથી હવે નાથ, આપો રબ્બ લઉં કામ લાથ;
 શોધું રંભા સરીખી રમણી, ઉર્વશી સરીખી નમણી. ૮

જા, જો દેશ સુંદર સૌરાષ્ટ્ર, નહિ ઇચ્છા કરે કોઈ બ્રહ્મ;
 એક થકી અધિક ના પરણે, ભલે હોય ગમે તે વરણે. ૧
 હોય ભાગ્ય તો અંતતી થાય, એ છે કુદરત કેરો ન્યાય;
 નથી વારસો કોઈ સમજતું, લેવા વારસો મન નથી કરતું. ૨
 પાકી વયને પ્રભુ ભજે છે, યધો અંસાર મોહ તજે છે;
 મળ્યો સૌરાષ્ટ્રવાસી મહંત, તેણે આણ્યો મારો મોહ અંત. ૩
 નથી તેં નર જોયા પ્રતાપી, તુંને મળ્યા છે સઘળા પાપી;
 પણ પાપીની અંખ્યા છે અદ્ય, આપી ભર્યા છે નીતિના ભક્ત. ૪

નથી કન્યા વિક્રય કોઈ કરતા, નથી વર વિક્રય આચરતા;
 યધા નીતિના નીયમે ચાલે, ધર્મ મારગમાં બહુ મ્હાલે. ૫
 પણ પાપીની છે એક ટાળી, તેણે દેશની નીતિ બોળી;
 તેણે દેશ કાંધો બદનામ, ઇચ્છ્યું ખાવાને લેવા હરામ. ૬
 તેણે નીજ સ્વાર્થના કાજ, કાંધો વિસ્તિર્ણ નીજ સમાજ,
 બોળા લોકને બોળવી લાવે, તેના કુળનું નામ બોળાવે. ૭
 વળી સમય દુઃખ દીએ છે, તેથી અનીતિ આશ્રય લે છે;
 પણ એ સઘળા કરી બાદ, જો તું નીતિ ને ધર્મ આબાદ. ૮

તમે જીત્યાને નાથ હું હારી, પણ પરણીને બાળ કુંવારી;
 રાખો વંશ ખેલો વિસ્તાર, જોથી સ્વર્ગનાં ઉધડે દાર. ૧
 મારે પરણ્યાજવા છે તમને, શાક વિણના ગમતું અમને;
 કરે ચાકરી સુંદર રીતે, દીએ વારસ પુરણ પ્રીતે. ૨

રાખો એટલું માઈ માન, કરો નાચ નહિ અપમાન;
 જો ના લગ્ન તણી તમે કહોશો, મોકલું પિયર હું સંદેશો. ૩
 નહિ અન્ન લઉં તીલાં સુધી, દઉં દેહને તુરત મુકી;
 કંઈ પ્રાણ તણો હું ધાત, માટે લગ્ન તણી કહો વાત. ૪

૯

તહારી હોય જો ઠગ્ગા, કરી દે લગ્ન ખુશીથી;
 પરંતુ લગ્ન નહિ મનમાં, કહું છું પૂર્ણ દુઃખેથી. ૧
 રઝળશે નાર એ કુમળી, જશું મુકી જહાનમમાં;
 જશે એ પૂર્ણ યુવામાં, થશે વિકાર અહુ મનમાં. ૨
 દશે મમ ડાઘી ડગમગતી, નહિ આંખે જરા સુએ,
 જશે સહુ શક્તિ તે વારે, નહિ કોઈ કદર ખૂએ. ૩
 થશે નવલી નવોઢા એ, ધુણાવી ધરતીને ચાલે;
 ચડી વિકારના વમળે, પછી સ્વછંદમાં મહાલે. ૪

૧૦

કરો વિચાર ના અવળા, કરો વિચાર સહુ સવળા;
 કરે એ ચાકરી મારી, નવોઢા નાર રૂપાળી. ૧
 તમોને સુખ એ દેશે, તમારા દુઃખ એ લેશે;
 પ્યારા પુત્ર સાચવશે, પતિવ્રત ધર્મ આચરશે. ૨
 ગણીને પ્રાણુથી પ્યારા, જપી તમ નામની માળા;
 જમાડી એ જમે જ્ઞાતા, પછી શીદ થાવછો કાલા. ૩
 વળી ધન માત્ર સાચવશે, નકામી પાછ ના ખરચે;
 પછી શીદ દુઃખ માનો છો, સદાનું સુખ માનો તે. ૪

પ્રેમ થકી પરણાવીએ, મન ધરી બહુ હુલ્લાસ;
 ખાર વરસની બાળકી, સાઠ બે વયનો નાથ. ૧
 ગોળ મહીથી ગોલીયું, સુંદર સ્વરૂપ રતન;
 ખવરાવી પીવરાવીને, કરીયું રૂં જાતન. ૨
 પુત્રી તણા પિતાજીએ, લીધા પચીસ હજાર;
 સમગ્રગ્યું સહુ જ્ઞાતિને, છે કમ્પા દાન વિચાર. ૩
 પરણી વર પાછા વળ્યા, આવ્યા ઘર મોજાર;
 નારી ઘર નીજનું કરી, કરે નીત્ય વિચાર. ૪
 છુટો બેડો ખારણે, છુટી બેડી બહાર;
 નવલ્લી નવોદા નારી એ, પેડી ઘર મોજાર. ૫
 ધીમે ધીમે જામીયું, નવી નારીનું બેર;
 વયમાં પણ વધતી ગઈ, આવ્યું જુવાની બેર. ૬
 દારબાર કર ધરી અને નવલ્લી છુટી નાર;
 વળી નવવા ભરથારને, કીધો મન વિચાર, ૭
 છુટો ને છુટી વળી, માને તેનું વેણ;
 મુખી રાખવા નારને, થાયે ના દુઃખ દેણ. ૮
 પ્રમદા પથ પાપે પળી, ધરી નીતિ પર કાપ;
 પ્રેમ થકી આરંભીઆ મહા પાપમાં પાપ. ૯
 ધનમન ધનમન થઈ રહ્યું, નવું લેણી નવ બેર,
 કામદેવ રંઝાડતો કરતો શોર બેર. ૧૦
 વિલવળતા વિરહે રહે, કહી યાર શું નેહ;

ધરમાં ધરીના ઝોઠવું, રહે બુઢાથી કુનેહ. ૧૧

સુંદર શણુગારો સજો, કરે કાળજી પર કેર;
અતરનું અલખેલી એ વાળે મોટું વેર. ૧૨

ચાર વરસ ચાલ્યા ગયા થઈ ખાળા વરસે સોળ;
છાસક વરસ પુરા કર્યા, બુઢો નંદ કીશોર. ૧૩

કલપ દઈ કાળા કરે, શીર મુછોના વાળ;
પણ બુઢો બુઢો સૌ કહે, ભલે સજો સોળ શણુગાર. ૧૪

નીત નીત ચાળા આદરે, નીત નીત કરે પ્રયાસ;
નીજ જીવાની જણાવવા, ધરે મોટો અભિલાષ. ૧૫

પણ ક્ષીણચર્મ શક્તિ ચાલીઓ, ન ચાલ્યું કૃત્રિમ જોર;
પ્રયાસ મૌ પ્રલ્હે થયો, ન થવાયું નંદ કિશોર. ૧૬

સોળ વરસની સુંદરી, સજો સોળ શણુગાર;
રંભા કે ઉર્વશી સમ, દીસે નવલી નાર. ૧૭

રૂમઝૂમ રૂમઝૂમ ચાલતી, હંસ ગતિની ચાલ;
થનગન થનગન નાચતી, દીસે આકર્ષમાળ. ૧૮

કેશનની શીશીઆરીમાં, ફસાઈ નવલી નાર;
અપ-ટુ-ડેટ બની બધે, ફરતી શહેર મોજાર. ૧૯

પગ પાળે ચાલે નહિ, કરે ન હાથે કામ;
નકટ થઈ નવરી કરે, ખરચે ખોટા દામ. ૨૦

બુઢી મનમાં કળકળે, બુઢો કરે વિચાર;
ડાહ્યો નર સમજી રહ્યો, મનની મન મોજાર. ૨૧

નવલી નારને ભારવા, કંઈ કદીક વિચાર;

ફળેતી છે ફળીઆ મહિં તે જાશે શહેર મોજાર; ૨૨
 એવું સમજી ચૂપ રહી ન ખોલે વરવું વેણ;
 નવલી સાથે હજીમળી, ગયો, ન થયો દુઃખ દેણ. ૨૩
 નવલી નવોઢા માગતી, જે જે સુંદર ચીજ;
 પૈસાનું ખાણી કરી, કરી દેતો તજવીજ. ૨૪

૧૨

ભલા ભરથાર લાવી દો, મહારા કાજ મોટર તો,
 બની હું ફાંકડી ફરવા, તમારી સાથે આવું તો. ૧
 નથી મોટર વિના ગમતું, નથી મન શાન્ત થઈ સમતું;
 સદાને માટ મોટરમાં રહે છે દીલ આ ભમતું. ૨
 થઈને ડ્રાઇવર બેસું, તમે થઈ શેડ મહીં બેસો;
 પછી ગુલામ થઈ રેશું, છતાં શું લાવીના દે શો ? ૩
 ફરે છે મોટરો જ્યાં ત્યાં, બધા ધર મોટરો છે હા;
 છતાં શું આપણે ધર ના, નહિ કહેવાય સ્વામી ના. ૪

૧૩

અરે થઈ ગાંડી કે બેલી, કે અકલ્લ ગઈ બધી મારી,
 કરંતા માગણી આવી, શી જીજ્ઞા ઉપડી તારી ? ૧

૧૪

થઈ રકઝક પછી ભારે, સડયા એ નાથને નારી,
 પરંતુ છતી ગઈ નારી, ગમ્યા એ શેડજી સારી. ૧
 ખરીદી ખાંતથી લાવ્યા. મનહર મોટર સુંદર;

અપ-દુ-ડેટ બની જતા, સદાએ સહેલની અંદર. ૨
 ધરીને આંખપર ચશ્મા, પહેરી ભુટ એડીના;
 લગવી કુળને ચાલ્યા, થઇ કીંમત અધેલીના. ૩
 પહેરી પારસી સાડી, ગઇ એ પોલકું બાળી,
 સળગે શણગાર સહુ તેનો, છતાં ના શાન્ત થઇ ભાળી. ૪
 કરે નીત નીત નવા ચાળા, ન જાજે કુળ ધરને જે,
 છતાં દે કાંઈ શિક્ષણ તો જરા ના ધ્યાન પર એ લે. ૫
 રસોચાથી રસોઇ થાતી, ન દીલમાં કાંઈ ગભરાતી,
 રખાવ્યા દાસને દાસી, સદા રે' મસ્ત મદમાતી. ૬
 બળીજતી હતી ભુદ્ધી, છતાં ના કામ કંઈ આવે,
 છતાં પપડાટ એ કરતી, છતાં ના કાંઈ તે કાવે. ૭

૧૫

આવ્યું કાલેઈ ને કાળ આવ્યો, શેઠ સ્વર્ગ દિશેજ સીધાર્યો;
 પછી મોકળ થઇ મદમાતી, ચાલે નિર્ભય કાઢી છાતી. ૧
 શેઠ મૃત્યુંનું દુઃખ ના થયું, ઉલટું મન સાલતું ગયું;
 રહી ભુદ્ધી એ દુઃખડા જોવા, નીત્ય ઉઠીને રાગડે રોવા. ૨
 તેણે દુઃખ અતોધું જોયું, સુખ હતું તે સમજું ખોયું;
 તેણે માન્યું તું ચાકરી કરશે નવી આવીને દુઃખડા હરશે. ૩
 પડી ડાશી બેઠી જખ મારે, બેઠી બેઠી એ વાત વિચારે;
 સુખ્યું સ્વામીનું નહિ કંઈ વેણ, તેથી મારે થયું દુઃખ દેણ. ૪

૧૬

મદા ભોગવી એકદ ભારે, પછી ભુદ્ધીએ મુઠ અકાળે
 પડ્યું શેઠાણીને સમજું સમજું, હતું જે કાંતે ગયું અવળું. ૧

તેણે મનમાં મહાસુખ માની ક્રીધા તર્ક બહુ અનુમાની,
 નિત્ય સ્વછંદાચાર સું રમતી, નિત્ય સુંદર ભોજન જમતી. ૨
 તેણે માન્યું અવીચળ સુખ, જાણે આવશે ના કદી દુઃખ;
 પણ સ્વછંદે જે કોઈ મહાલે, તેતો દુઃખના દહાડા ભાળે. ૩
 નીત નીતિને આશ્રય દેજો, અનીતિને નમસ્કાર કેજો;
 મધ્યમ હોય જે કંઈ સુખ લેવા, નીતિ નામના ચાખજો મેવા. ૪

આવ્યા રમણીના સહુ ભાઇ, દાદા, કાકા અને પિત્રાઇ,
 જાય રમણીને ફેસલાવી, ઢગલા બંધ ધન કઢાવી. ૧
 વળી ચાર વિવેક વિશાળ, લેતો નીત નીત ધન અપાર,
 ખેની આવીને રોકડ લેતી, મંગ સાહેલીને પણ દેતી. ૨
 લોભી લાલના જે પિત્રાઇ, લડયા વારસા સાર લડાઇ;
 ગયા આલી વરસ એજ ચાર, રમણી રમતા થયા તે વાર. ૩
 ગયા ધન મીલકત પરવારી, ઉભી થઇ રહી એકલી નારી:
 નિરાશ્રિત થઇને નમણી, ખેડી લમણો ઝાલી રમણી. ૪

ધીક ધીક વિક્રય કરનારા, ધીક ખીસ્લીના ફેવા લેનારા,
 મડા સાથેજ મીઠોળ બાંધી, કીધું જીવતર સર્વ અભાંગી. ૧
 રંભા ઉર્વશીને જે લગ્નવે, તેનું જીવતર એણે કરાવે:
 એવા પાપી પિતાને ધિઃકાર, ધીક વિક્રમના કરનાર. ૨
 વેચી માંસને ધન મહે છે, વેચી દીકરીને તે ચહે છે,
 નહિ પેટતી પુત્રીને વેચે, પણ ઉલટું દાનજ દેશે. ૩

શોધે ભાગ્ય હિણો ભરથાર, ધન સંગ્રહવા દરકાર;
કરે પુત્રીની ના પરવાર, ધીક વિક્રયના કરનાર. ૪

૧૯

તુને ધિઃકાર ધિઃકાર સત ધિઃકાર છે રે
તું ને ધિઃકાર ધિઃકાર૦ ૮૬૦

પેટ તણી પુત્રી વેચીને, મહા માંસથી પેટ ભરીને;
શું કુબ્ધો છો દુષ્ટ કહે, વિચારમારે, તું ને ધિઃકાર૦ ૧

નીજ વીર્યતું પકવી પ્યાઈ, બાળકડું સુંદર બહુ સાઈ.
વિત્તના કાળે ફેંક્યું તે અંગારમારે, તું ને ધિઃકાર૦ ૨

બાપુ બાપુ કહી બોલાવે, પ્રેમથકી પોતે ખવરાવે,
તેને રેંસી ખાવા ચાલ્યો તું ધિઃકાર છેરે—તું ને ધિઃકાર૦ ૩

બાળકડીનો જે ભવ બાળે, જાત નાત કુળ નહિ નિહાળે;
મજી તું તેને દેજે ફેંકી રૈરૈ બાણુમારે. તું ને ધિઃકાર૦ ૪

૨૦

મુજી સુધારાના સરદાર, દેશના દાઝક બો !
આ દુષ્ટ રૂઠી અટકાવ, , ૧

કરે વિક્રય ના કંઈ કોઈ, ,
પ્યારી પુત્રી ના વેચે કોઈ, , ૨

વર વિક્રય પણ અટકાવ, ,
વડી ઉમ્મરે લામ કરાવ, , ૩

મથી જોતી પુનઃલમ રીત, ,
એ રીત કરે વીપરીત, , ૪

નીત્ય નીતિનો મંત્ર સુણાવ, ઓ મમ વચ્ચે	
ઝટ અનીતિને અટકાવ,	૧
તજ પોતાપુંજની રોત,	"
કંઠક ચાલ પ્રજા હિતચીત,	"
તજ વૈભવ દે મહારાજ,	"
કર ઉપદેશ ગુરૂરાજ,	૩
ચેલા ખાય વેચી નીજ બાળ,	"
તારૂં વિત વૈભવમાં તણાય,	૪

ગુરૂ ત્રણ પ્રકારના હોય, ઓ ગુરૂરાજ સુણો.	
પત્થર, પાનને કાષ્ટ સમોય,	૧
પત્થર કુબેને આશ્રિત કુબાડ,	"
એવા ગુરૂને સર્વ ધિકારે,	૨
પાન કુબાડીને તરે ઉપર,	"
એવા ગુરૂને જુતીઆ મોં પર,	૩
કાષ્ટ તરે અને વળી તારે,	"
એવા ગુરૂને સર્વ સ્વિકારે,	૪

મારી અરજ આટલી આજ, સ્વરાજ્ય હિમાયતી.	
લીઓ ધ્યાન વિશે મહારાજ,	૧

કરો વિક્રયનો વિધ્વંસ,	"	
જેથી નીવડે સુંદર વંશ,	"	૨
જે નર પુત્રી વેચીને ખાય	"	
તેનું મુખકું કેમ જોવાય.	"	૩
તમારે આટલી મારી અર્જ,	"	
છે ધ્યાનમાં લેવાની કર્જ,	"	૩

મરજ્યો મરજ્યો એ માતને તાત, રૌ રૌ પડજ્યો રે,	
રહેજ્યો રીઆતા દિન રાત, ભૂખે મરજ્યો રે;	૧
મારો એજે કીધો અવતાર, રૌ રૌ પડજ્યો રે,	
મારો શ્રાપ છે એ કિરતાર, ભૂખ્યે મરજ્યો રે;	૨
મારું જોખનીયું ભરપુર, ભૂસી માર્યું રે,	
સોંપી વૃદ્ધ પતિને, ફૂર, જીવતર ખાળ્યું રે;	૩
મારું રંભા સરીખું રૂપ, હાય રાજાવ્યું રે.	
મઠ દામને નાખી ફૂપ, નીતિ બળ ટાળ્યું રે;	૪
હાય હાય, મારા અભિલાષ, ધૂળ રાજાચારે;	
નેતિક ગુણને બદલે હાપ, દોષ ગવાયારે.	૫
મને પાપીઃ દ્રષ્ટિએ લોક, થોડ નિહાળે રે,	
પ્રભુ પહોંચાડજે પરલોક, મરી ઝટ વહારે રે;	૬
મારા માત પિતાનો વંશ, વેસો જાળ્યો રે,	

નહિ રહેજો જરા પણ અંશ, વિધ્વંસ થાજે રે; ૭
 એની બહોતેર પેઢીએ આજ, રૌ રૌ જાળ્યો રે,
 તપે ચંદ્ર સૂર્ય મહારાજ, (ત્યાંસુધી) જન્મ ન થાજે રે; ૮
 હૈં છું હું એને શ્રાપ અંતર શુદ્ધી રે
 દુઃખે કુળજો માને આપ, કહું છું શુદ્ધી રે. ૯

સમાપ્ત.

‘વસંત’ પ્રી. પ્રેસમાં શ્રીમનલાલ હિરલાલે લખ્યું.

પાનકોર નાકા—અમદાવાદ.

